

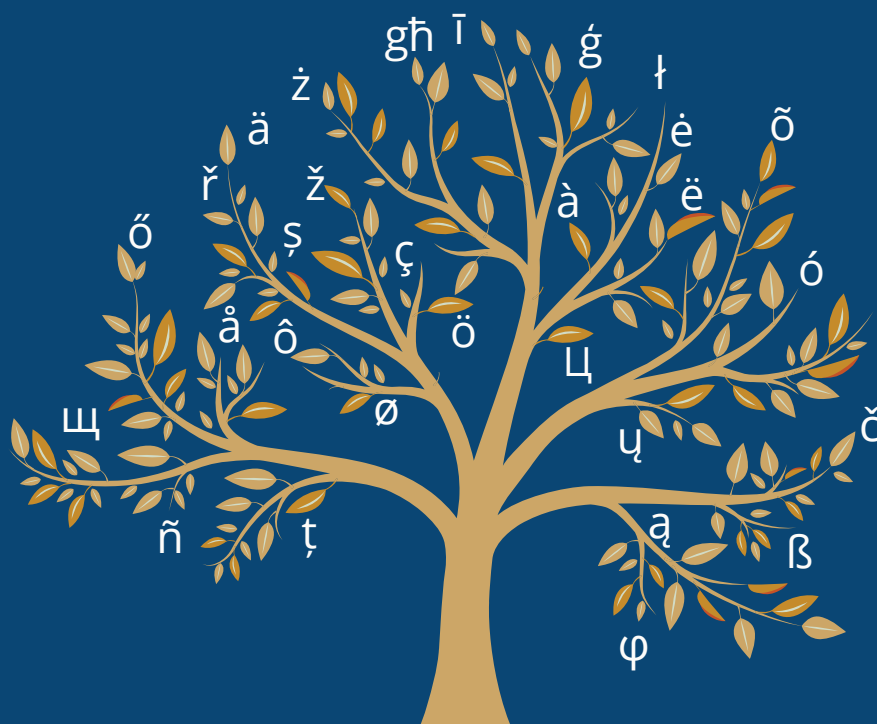
"Gods visām mākslām, bet trauklākā ir no visām valodas māksla un stiprākā arī."
(Māra Zālīte)

Konference

"Tiesības un valoda"

Rīga, Latvijas Universitātes Mazā aula
2023. gada 6. oktobris

Darba kārtība

Konferences pirmā daļa plkst. 9.30–11.15

Konferences atklāšana: Ineta Ziemele

(Eiropas Savienības Tiesas tiesnese, Rīgas Juridiskās augstskolas profesore)

Moderatore: Anita Zikmane

(Augstākās tiesas Judikatūras un zinātniski analītiskās nodaļas vadītāja)

Inese Lībiņa-Egnere (Latvijas Republikas tieslietu ministre)

Juridiskās valodas skaidrība. Domas skaidrība Savienības tiesību aktu latviešu tulkojumos.

Savienības tiesību integrācijas Latvijas tiesību sistēmā ietekme: bagātināšana, no vienas puses, un dažu terminu paralēlā pasaule, no otras puses.

Latviešu juridiskās terminoloģijas attīstība mainīgajā tiesiskajā realitātē. Juridiskās terminoloģijas jomas dalībnieku sadarbība un dialogs starp latviešu juristiem un terminoloģiem no Savienības iestādēm ar Latvijas terminoloģiem un juristiem.

Sanita Osipova (Latvijas Universitātes profesore, Eiropas Savienības Tiesas daudzvalodības projekta vēstniece)

Vienota juridiskā terminoloģija – pamats tiesiskai drošībai.

Tiesiskās drošības principa ievērošana daudzvalodības vidē.

Ilona Skuja (Eiropas Savienības Tiesas Daudzvalodības ģenerāldirekcijas Latviešu valodas tulkošanas nodaļas vadītāja)

Juridiskā tulkošana Eiropas Savienības Tiesā. Daudzvalodības izaicinājumi un sniegtie risinājumi juridiskās terminoloģijas attīstībā. Vai ar tulkojumiem mēs bagātinām latviešu juridisko valodu? Tiesas tulkošanas dienesta latviešu valodas nodaļa – 23 latviešu juristi lingvisti kā resurss juridiskās valodas attīstībā?

Veronika Krūmiņa (Augstākās tiesas senatore, Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja)

Tiesas sprieduma formai un saturam izvirzāmās prasības. Tiesas sprieduma kvalitātes ciešā saistība ar rakstu kultūru un valodas kvalitāti. Neskaidra, neuztverama sprieduma saturs negatīvā ietekme uz procesa dalībnieku un sabiedrības uzticēšanos tiesai un valstij.

Sprieduma valodas precizitāte, skaidrība, vienkāršība, lakonisms un stilistiska vienotība, pareiza vārdu izvēle un secība, gramatiskā formu izvēle un teikuma daļu secība, konstrukcijas ar palīgteikumiem, lielo burtu lietošana, pieturzīmes, tehniskie izcēlumi un nosaukumi – būtiski elementi, kas nodrošina sprieduma izpratni.

Arvien aktuālā problēma, kas apgrūtina sprieduma uztveramību – kancelejska valoda, gari teikumi, liekvārdība, ar saīsinājumiem, datumiem, numuriem, summām u.tml. pārblīvēts teksts.

Jānis Pleps (Augstākās tiesas senators, Doc. Dr.iur.)

Valoda, kurā notiek tiesību jaunrade un piemērošana, faktiski ir galvenā valoda attiecīgajā tiesiskajā sistēmā. Latviešu valodas ekskluzivitāte, pietiekamība un iedarbīgums Latvijas tiesiskajā sistēmā – elementi, lai nodrošinātu tās kā vienīgās valsts valodas statusu.

Likumdevēja, tiesību piemērotāju, tiesību zinātnieku un tiesību lietotāju izaicinājumi tiesiskās sistēmas kvalitātes un dziļuma uzturēšanā savā valodā.

Nacionālās tiesību zinātnes uzdevums – augstvērtīgas un plašas doktrīnas nodrošināšana par savu tiesisko sistēmu savā valodā –, gan radot jaunas atziņas tiesiskās sistēmas attīstībai, gan īstenojot tiesību piemērošanas prakses kritiku un analīzi.

Valsts uzdevums modernā tiesiskajā sistēmā, kur līdzās nacionālajai tiesību sistēmai iedarbīga ir arī starptautisko tiesību un Eiropas Savienības tiesību sistēma – nodrošināt maksimāli plašu tiesiskās informācijas pieejamību valsts valodā, lai tā nezaudētu savas pozīcijas juridisko valodu konkurencē.

Diskusijas (30 minūtes)

Kafijas pauze plkst. 11.15–11.45

Konferences otrā daļa plkst. 11.45–13.30

Moderatore: Kristīne Strada-Rozenberga

(Latvijas Universitātes profesore, Juridiskās fakultātes dekāne)

Egils Levits (Eiropas Savienības Tiesas tiesnesis (2004–2019), Latvijas Valsts prezidents (2019–2023))

Diāna Apse (Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Tiesību teorijas un tiesību vēstures katedras docente)

Vārds un doma tiesībās. Gribas noskaidrošanas teorijas. Teksta telpiskums, tā atklāšanas metodes. Tiesību iztulkošanas nepieciešamības atsevišķi tiesībtēorētiskie aspekti. Juridisko metožu loma.

Jaurīte Briede (Latvijas Universitātes profesore, Satversmes tiesas tiesnese)

Rīcības brīvības un novērtējuma brīvības nošķiršanas problemātika Tiesas judikatūrā. Lietderības apsvērumu atspoguļojums.

Lolita Kronberga (Eiropas Savienības Tiesas juriste lingviste)

Salīdzinošo tiesību aspekts Tiesas jurista lingvisti darbā. Salīdzinājums kā juridiskās analīzes pamats un tā tvērums. Terminu veidošana.

Māris Baltiņš (profesors, Valsts valodas centra direktors)

Valsts valodas centra pieredze sadarbībā ar Latvijas speciālistiem un Savienības iestādēm, uzsverot tieši skatu no Latvijas puses.

Šīs sadarbības izaicinājumi un perspektīvas. Piemēri, kas ilustrē Savienības tiesību termina iedzīvināšanu Latvijas tiesiskajā telpā, diskusijas, rezultātu.

Dace Ancāne, Zane Birzniece (Eiropas Savienības Padomes juristes lingvistes)

Tiesību akta izstrādes procesa ietekme uz tiesību aktā lietoto valodu. Tiesību akta izstrāde daudztiesību un daudzvalodības kontekstā. Tiesību akta latviešu valodā sagatavošana pieņemšanai Padomē (latviešu juristu lingvistu darbs sadarbībā ar tulkotājiem un ar Valsts valodas centru un Latvijas ministriju ekspertiem).

Diskusijas (30 minūtes)

Noslēguma secinājumi: Ineta Ziemele